

[Redakční poznámka]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. B, Řada filozofická.
1969, vol. 18, iss. B16, pp. 85-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/106722>

Access Date: 19. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

T. G. MASARYK A FRANZ BRENTANO

Masarykova filosofie byla dosud převážně předmětem zájmu jako filosofie přední osobnosti, která v českých zemích (i na Slovensku) otevírala cesty moderní filosofii a umožňovala překonávat úzkou a jednostrannou orientaci naší duchovní kultury v druhé polovině 19. století. Přitom Masaryk — vzhledem ke své činnosti politické a k funkci presidenta — ukazoval se tu především jako filozof českých dějin, jako pokračovatel demokratických a humanitních tradic našich národů a tedy především v kontextech českého a slovenského myšlení. Osobitost jeho filosofických stanovisek, nesoustavnost a malá teoretická propracovanost jeho filosofie navíc ještě zesiloval pocit, že Masaryka lze jen s velkými obtížemi přiřadit k některému z tehdejších filosofických proudů.

Tento přístup se však stále více ukazuje jako neudržitelný, protože celé úsilí naší soudobé historiografie české a slovenské filosofie vychází z přesvědčení, že vývoj myšlení našich národů nutno zkoumat v organickém sepětí s vývojem evropské a světové filosofie. U Masaryka to znamená obrátit pozornost k evropským kontextům, ve kterých Masarykova filosofie vznikala, rozvíjela se a naopak sama působila za hranicemi naší země.

V této souvislosti nabývá značného významu vztah Masaryka k Brentanovi. Jestliže se dnes znovu vytvářejí plně možnosti pro objektivní vědeckou analýzu Masarykova díla (a jeho význam se nově aktualizuje), pak na druhé straně dostává se i studiu Brentana nových poznání, zejména ve vztahu k problému geneze fenomenologie, což je problém pro nás o to zajímavější, že existují úzké vztahy mezi Masarykem a Husserlem (vztahy, pro které platí stejná otázka, jako pro vztah Masaryka k Brentanovi, tj. do jaké míry šlo o vztahy ryze osobní nebo do jaké míry jsou tu zjištělné myšlenkové filiace, příp. konvergence). Tím se zdánlivě úzký a epizodický problém vztahu Masaryka k jeho učiteli Brentanovi dotýká problematiky, spjaté s jedním z nejvlivnějších myšlenkových směrů 20. století, a zároveň umožňuje další pokrok ve filosofické interpretaci českého a slovenského myšlenkového vývoje od poloviny 19. století po dnešek.

Uvítali jsme proto příležitost, kterou nám poskytl dr. Josef Jirásek, který po válce přednášel na naší fakultě dějiny ruské a sovětské literatury a nyní je na odpočinku. Po léta shromažďoval bohatou Masarykovu korespondenci a z ní nám nabídl dopisy, jež si Masaryk s Brentanem vyměnili v letech 1876—1884. K těmto dopisům, které dr. Jirásek opatřil úvodem a poznámkami, připojujeme příspěvek Věry Hudečkové, aspirantky katedry dějin filosofie, v němž se autorka zabývá podrobněji některými aspekty vztahů mezi Masarykem a Brentanem. Tím ovšem zdaleka nepovažujeme téma za vyčerpáné, nýbrž naopak v uveřejnění těchto textů spatřujeme pouze první kroky k tomu, aby se otázka evropských (i světových) kontextů Masarykova myšlení opět začala zpracovávat a navázalo se v tomto směru na práce našich předválečných filozofů (J. Turdý, J. L. Fischer, J. Král, J. L. Hromádka, Z. Nejedlý aj.).

Redakce